

بیانیه نهضت آزادی ایران

در آستانه سفر دبیرکل سازمان ملل متحد به تهران

به درخواست دولت ایران، دبیرکل سازمان ملل متحد، با هدف مذاکره پیرامون نحوه اجرای قطعنامه ده ماده‌ای ۵۹۸ شورای امنیت مورخه ۲۹ تیرماه ۶۶ مربوط به جنگ ایران و عراق به تهران می‌آید، عراق بلافاصله پس از تصویب، این قطعنامه را پذیرفت. اما ایران تاکنون جوابی روشن مبنی بر قبول یا رد به آن نداده است.

قطعنامه ۵۹۸ در شرایطی به تصویب رسید که جو حاکم بر شورای امنیت نسبت به ایران مساعد نبود، هرج و مرج گسترده در مناسبات خارجی و بین‌المللی دولت ایران خصوصاً تیرگی و قطع روابط دیپلماتیک با برخی از کشورهای که در هنگام بحث و تصمیم‌گیری درباره قطعنامه، در شورای امنیت عضویت داشتند، سبب گردید که ایران باقیمانده قدرت حرکت مانور دیپلماسی خود را از دست بدهد و قطعنامه‌ای به اتفاق آراء به تصویب برسد که پذیرش کامل آن پیامدهای غیرقابل قبولی برای کشورمان به همراه داشته باشد. گذشته از جو حاکم بر شورا، زمان تصویب و اصرار به اجرای آن نیز از عناصر مهم این مسئله به حساب می‌آید.

شورای امنیت این قطعنامه را در زمانی تصویب کرده و دبیرکل سازمان ملل را مامور اجرای آن نموده است که خلیج فارس به اردوگاه نظامی عظیمی تبدیل گردیده است و نه تنها تجهیزات نظامی دریائی آمریکا بلکه اکثر کشورهای عضو پیمان نظامی آتلانتیک شمالی (ناتو) و شوروی در آن حضور فعال دارند. عراق با استفاده از این جو و همچنین جو ناشی از وقایع مکه و شاید هم با اشاره و تأیید نیروهای دیگر موثر در منطقه حملات هوایی خود را به مراکز صنعتی - اقتصادی در خلیج فارس و سایر نقاط ایران گسترده‌تر کرده است. در چنین شرایطی است که دبیرکل سازمان ملل متحد به ایران می‌آید.

شرایط بحرانی فوق‌الذکر موجب می‌کند مذاکرات مسئولین با وی و همچنین برخورد ایران با تحولات ماههای اخیر در منطقه و قطعنامه اخیر شورای امنیت سنجیده، منطقی و عاقلانه باشد و از اقداماتی که مبهم بوده و بدون توجه کافی به عواقب و پیامدها اتخاذ می‌شود خودداری گردد.

بر این پایه نهضت آزادی ایران لازم دید نظریات خود را پیرامون این امر حیاتی و سرنوشت‌ساز به شرح زیر به اطلاع عموم برساند:

۱- نهضت دعوت از دبیرکل سازمان ملل متحد و اعلام آمادگی دولت ایران برای مذاکره با وی را یک حرکت سیاسی مثبت از جانب ایران ارزیابی نموده و آن را در راستای اصلاح خط‌مشی تبلیغاتی - سیاسی گذشته می‌داند و امیدوار است حاکمیت به جای سیاست تبلیغ ادامه جنگ و شعارهای ضد و نقیض و تحریک‌کننده بر سیاست عاقلانه‌ای که خواستار پایان جنگ و استقرار صلح باشد، تکیه نماید.

۲- نهضت، ضمن اعتقاد به لزوم آتش‌بس و استقرار صلحی عادلانه معتقد است مطالبی در قطعنامه آمده است که پذیرش آن به نفع ایران نیست و دولت نباید آنها را بپذیرد. یکی از این مطالب عبارت مبهم و تعریف نشده «بازگشت به مرزهای شناخته شده بین‌المللی» آن هم بلافاصله بعد از برقراری آتش‌بس می‌باشد.

این مطلب دارای دو جزء است که یکی درخواست آتش‌بس فوری در تمام جنبه‌ها و دیگری عقب‌نشینی به مرزهای به اصطلاح شناخته شده بین‌المللی است.

اگر چه قرارداد ۱۹۷۵ بین ایران و عراق تکلیف «مرزهای شناخته شده بین‌المللی» بین دو کشور را روشن کرده است و جمهوری اسلامی ایران این قرارداد را تأیید و آن را نافذ و معتبر می‌داند اما عراق این قرارداد را به طور یکطرفه لغو و بی‌اعتبار اعلام نموده است. بنابراین عبارت مرزهای شناخته شده بین‌المللی، در بطن خود، بذر اختلافات و درگیری‌های آینده را پنهان نموده است.

اگر قرار است ایران این قسمت از قطعنامه را بپذیرد لازم است جمله «بر اساس قرارداد ۱۹۷۵ الجزائر» را بعد از کلمه بین‌المللی اضافه کند و یا بر اساس تجارب گذشته در موارد مشابه به صورتی، عقب‌نشینی نیروهای متخاصم «پشت مرزهای قبل از آغاز جنگ» تضمین گردد. مرزهای قبل از آغاز جنگ روشن و بدون ابهام است و در صورتی که هر یک از طرفین در مورد این مرزها ادعائی داشته باشند می‌توانند بر طبق ضوابط کنوانسیونهای شناخته شده بین‌المللی از طریق مذاکره - و نه با اعمال زور و حمله نظامی به حل و فصل آن بپردازند.

علاوه بر نکات بالا نکته دیگری که شایان توجه است این است که در صورتی که ایران قبل از آنکه تعهد و تضمینی در مورد اجرای خواسته‌های عادلانه‌اش در دست داشته باشد بازگشت به مرزها، خواه بین‌المللی و یا قبل از آغاز تخاصمات را پذیرفته و عقب‌نشینی نماید. خود را از داشتن حربه‌ای موثر در مذاکرات خلع سلاح خواهد نمود.

به نظر می‌رسد آنچه مورد نظر اصلی تدوین کنندگان این قطعنامه‌ها بوده است همین ماده‌ای است که متضمن آتش‌بس و عقب‌نشینی نیروهاست و فشار یکپارچه شورای امنیت تماماً برای اجرای همین ماده است. سایر موارد قطعنامه اولاً تماماً نسبی هستند ثانیاً هیچ‌گونه ضمانتی برای اجرای آنها پیش‌بینی نشده است.

نهضت آزادی ایران گرچه بعد از فتح خرمشهر، با صراحت و صداقت بارها مخالفت خود را با ادامه جنگ اعلام داشته است ولی در عین حال نگرانی خود را از اینکه جنگ کنونی پایانی غم‌انگیزتر از داستان گروگانگیری برای ملت ایران پیدا کند، پنهان ننموده است.

دست‌اندرکاران جنگ تاکنون نتوانسته و یا نخواسته‌اند در شرایطی مساعد هماهنگ با عملیات نظامی، از دیپلماسی صحیح و قبول آتش‌بس و مذاکره هوشیارانه برای ختم جنگ و استقرار صلحی شرافتمندانه و عادلانه که به نفع ملت ایران و عراق باشد استفاده نمایند.

نهضت آزادی ایران معتقد است حل مسئله جنگ از طریق دیپلماتیک و مذاکره سیاسی زمانی میسر خواهد شد که بر سر مجموعه‌ای از شرایط و نظرات، که در برگیرنده کلیه مراحل جنگ - صلح، از آتش‌بس گرفته تا تعیین تکلیف، پرداخت خسارات (همراه با تضمین‌های لازم)، مبادله اسرای جنگی، بازگشت نیروها

به مرزها قبل از آغاز تخاصم و پیشگیری تضمین شده‌ای از تجاوزات مجدد عراق به ایران باشد، توافقه‌ای اصولی و همه جانبه صورت گیرد.

اگر چه نهضت برخورد ملایم کنونی حاکمیت با سازمان ملل و امکان قبول آتش بس را قدمی مثبت تلقی می‌کند ولی پذیرفتن کلیه مواد قطعنامه شورای امنیت را مفید به حال ملت ایران نمی‌داند. به نظر نهضت آزادی ایران، با توجه به آرایش نظامی و سایر شرایط موجود، آنچه در مقطع کنونی به نفع ایران است پذیرفتن آتش بس همه جانبه بدون قبول هیچ‌گونه قید و شرط اضافی می‌باشد.

نهضت آزادی ایران

۱۸ شهریورماه ۱۳۶۶